

درس ۱۴

بزرگ مرد تاریخ

توضیحات درس

امام خمینی علیه السلام فیلسوفی الهی، عارفی ربانی، فقیهی اصولی و مرجع تقلید مردم و در عین حال رهبر انقلاب اسلامی و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران بود. امام خمینی علیه السلام با پیروی از انبیای بزرگ الهی و معصومان علیهم السلام و با ایمان و اندیشه‌های بلند الهی و تلاش‌های صادقانه خویش مسیر تاریخ را دگرگون کرده و سر منشاء تحولات عظیمی در ایران و جهان گردید. او نمونه شخصیتی جامع است که با تکیه بر عنصر ایمان، آگاهی، استقامت و شجاعت تزلزلی آشکار در ارکان و مبانی مکاتب الحادی و تمدن‌های مادی غرب و شرق به وجود آورد و پایگاه‌های کفر و شرک و نفاق را با انحطاط و تباهی روبه‌رو ساخت.

ارتقای سطح معرفت و بصیرت مردم خصوصاً دانش‌آموزان نسبت به اندیشه‌ها و شخصیت امام خمینی علیه السلام و آگاهی به تحولات شگفتی که وی در کشور و عرصه جهانی، پدید آورد، ضروری است؛ زیرا علاوه بر اهمیت این امر در همدلی، همگامی و استمرار آگاهانه آرمان‌های امام علیه السلام، در این دوره حساس از تاریخ انقلاب اسلامی که دشمنان اسلام با هدف مقابله با کارآمدی انقلاب اسلامی، سیاست استحاله فکری و تضعیف انگیزه نیروهای انقلاب را تعقیب می‌کنند، دستیابی به بینشی عمیق در این زمینه بیشتر احساس می‌شود.

در این راستا درس حاضر در جهت آشنایی مختصر با برخی ابعاد شخصیتی امام خمینی علیه السلام تألیف شده است. نکته: پیشنهاد می‌شود با توجه به پیمانه‌ای بودن آموزش هدیه‌های آسمان، در صورت امکان این درس در بهمن ماه و دهه فجر یا روز تولد امام خمینی علیه السلام، تدریس شود.

اهداف درس

- ۱ آشنایی با امام خمینی علیه السلام، به عنوان رهبر انقلاب اسلامی و یکی از پیروان واقعی ائمه اطهار علیهم السلام
- ۲ احساس علاقه و احترام نسبت به امام خمینی علیه السلام و اعمال و رفتار ایشان
- ۳ تلاش برای الگو گرفتن از زندگی و اخلاق و رفتار امام خمینی علیه السلام
- ۴ آگاهی از پیروی مردم از امام خمینی علیه السلام
- ۵ توانایی تفکر در پیام قرآنی و درک ارتباط آن با موضوع درس

مفاهیم کلیدی

امام خمینی علیه السلام

رهبر انقلاب اسلامی

پیروی از ائمه اطهار علیهم السلام

پیشنهادهایی برای تدریس

- برای شروع تدریس می‌توانید تصویری از امام علیه السلام را در کلاس نصب کنید و از دانش‌آموزان بخواهید آنچه که در مورد ایشان می‌دانند بنویسند و یا بگویند. از صحبت‌های بچه‌ها استفاده کنید و وارد موضوع درس شوید. خود متن درس می‌تواند در ادامه صحبت‌های بچه‌ها شما را به هدف درس نزدیک کند.
- برای شروع تدریس می‌توانید یک جمله زیبا از امام خمینی علیه السلام مثلاً «امید من به شما دبستانی‌ها است» را به همراه تصویر در اختیار دانش‌آموزان قرار دهید و اجازه دهید تا بچه‌ها نقطه نظرهای خود را بیان و جمله را کامل کنند و از آنها بخواهید تا در مورد جملات زیبای امام علیه السلام که در رابطه با دانش‌آموزان فرموده‌اند تحقیق کنند و به کلاس گزارش دهند. به‌طور مثال : شما دانش‌آموزان، قدر این روزها، هفته‌ها و ماه‌های ارزنده را بدانید و درس را جدی و مهم بشمارید (امام خمینی علیه السلام).
- برای شروع تدریس می‌توانید از فعالیت همخوانی کنیم آغاز کنید. دانش‌آموزان را آماده کنید که شعر را با آهنگ و لحن خاصی آماده و برای گروه‌های دیگر اجرا کنند. به دنبال آن از بچه‌ها بخواهید که تا می‌توانند معنی شعر را بیان کنند. جمع‌بندی معنی شعر و آنچه که برداشت کرده‌اند، می‌تواند شروع مناسبی برای تدریس شما باشد.
- در فعالیت تدبیر کنیم دانش‌آموزان می‌توانند به هر یک از ویژگی‌های امام خمینی علیه السلام که با آیه ارتباط دارد، از قبیل شجاعت، عدم ترس از ابرقدرت‌ها، مبارزه با ظلم و ستم، عدم سازش با ستمگران و مانند اینها اشاره کنند. لازم به ذکر است که در این فعالیت به ویژگی‌های امام خمینی علیه السلام اشاره می‌شود ولی در فعالیت قبلی کارهایی که امام خمینی علیه السلام انجام داده‌اند، مورد تأکید قرار گرفته است.
- در فعالیت برایم بگو دانش‌آموزان با توجه به درس‌هایی که از پیامبر صلی الله علیه و آله و ائمه اطهار علیهم السلام در پایه‌های مختلف آموخته‌اند، به نمونه‌هایی از زندگی امام خمینی علیه السلام از جمله قیام در برابر شاه و قدرت‌های بزرگ با پیروی از قیام امام حسین علیه السلام، تدریس علوم دینی با اقتدا به امام باقر و صادق علیهم السلام و... اشاره می‌کنند.
- در فعالیت ببین و بگو معلمان گرامی دانش‌آموزان را هدایت کنند تا در این فعالیت از طریق تصویرخوانی و گفت‌وگو پیرامون جمله معروف امام خمینی علیه السلام «اسرائیل باید از بین برود» به تعمیق مطالب آموزش داده شده نائل شوند. برای پاسخ به سؤال مطرح شده می‌توانیم به دلایل لزوم نابودی اسرائیل از

دیدگاه امام خمینی علیه السلام که در سخنرانی ایشان آمده است، استناد کنیم: «امروز قبله اول مسلمین به دست اسرائیل، این غده سرطانی خاورمیانه افتاده است. امروز اسرائیل با تمام وسایل شیطانی تفرقه افکنی می کند. بر هر مسلمان لازم است که خود را علیه اسرائیل مجهز کند. من نزدیک به بیست سال است خطر صهیونیسم بین الملل را گوشزد نموده ام و امروز خطر آن را برای تمامی انقلاب های آزادی بخش جهان و انقلاب اخیر اسلامی ایران کمتر از گذشته نمی دانم. قبلاً هم تذکر داده ام، دولت غاصب اسرائیل، با هدف هایی که دارد برای اسلام و ممالک مسلمین خطر عظیم دارد و خوف آن است اگر مسلمین به آنها مهلت دهند، فرصت از دست برود و جلوگیری از آنها امکان پذیر نشود و چون احتمال خطر متوجه اساس اسلام است لازم است بر دول اسلامی به خصوص و بر سایر مسلمین عموماً که رفع این ماده فساد را به هر نحو که امکان دارد بنمایند. تمام گرفتاری ما از این اسرائیل است! اسرائیل هم از امریکا است.»

● در فعالیت گفت و گو کنید معلمان عزیز می توانند برای پاسخ به سؤال مطرح شده به توصیه امام خمینی علیه السلام استناد نمایند.^۱ فرازهای مختلف پیام می تواند زمینه گفت و گوی دانش آموزان را در موضوعات گوناگون با ترتیب ذیل فراهم کند. «فرزندان عزیزم»: ارتباط عاطفی بین امام و دانش آموزان «امید است با نشاط و خرمی درس هایتان را خوب بخوانید»: شیوه تحصیل علم و تأکید بر علم آموزی «اطاعت و خدمت پدران و مادرانتان را غنیمت شمارید و آنها را از خود راضی کنید»: رعایت حقوق والدین، «به معلم هایتان احترام زیاد بگذارید»: رعایت حقوق معلم، «سعی کنید برای اسلام و جمهوری اسلامی و کشورتان مفید باشید»: سفارش در زمینه رعایت حقوق اسلامی و شهروندی. امام راحل به دانش آموزان به ویژه در دوره ابتدایی عنایت خاص داشتند که جمله معروف «امید من به شما دبستانی ها است» شاهد این مدعا است. معلمان گرامی برای برقراری ارتباط عاطفی بین امام و دانش آموزان می توانند به مطالب دانستنی های معلم در این زمینه مراجعه کنند.

● منابع خاطرات فعالیت بررسی کنید در بخش دانستنی های معلم ارائه شده است.

● دانش آموزان در فعالیت ایستگاه فکر ضمن اشاره به فضائل اخلاقی گسترده و جامع امام خمینی علیه السلام

، به پیروی و تبعیت بی نظیر مردم از ایشان به دلیل همین جامعیت اشاره می کنند.

● در فعالیت با خانواده دانش آموزان به اتفاق اولیای خود به جست و جوی مطالبی در مورد زندگی امام

خمینی علیه السلام از منابع مرتبط مانند صحیفه امام، پایه پای آفتاب، کتاب برداشت هایی از سیره امام خمینی علیه السلام و... اقدام می کنند و یا به شنیدن توصیف کسانی که با زندگی ایشان آشنا بودند، گوش فرا می دهند.

ارزشیابی

نکته مهم: معلمان گرامی جهت ارزشیابی این درس به توضیحات ارائه شده ذیل عنوان «ارزشیابی» در درس اول، قبل از جدول ارزشیابی، توجه فرمایند.

جدول ارزشیابی

سطوح عملکرد		نشانه‌های تحقق	شماره درس	اهداف کلی	عناوین کارنامه
خیلی خوب	<ul style="list-style-type: none"> - ضمن معرفی امام خمینی <small>علیه السلام</small> به عنوان رهبر انقلاب اسلامی، نمونه‌های متنوعی از زندگی و رفتار امام خمینی <small>علیه السلام</small> را در پیروی از ائمه اطهار <small>علیهم السلام</small> توضیح می‌دهد. - ضمن ابراز علاقه و احترام نسبت به امام خمینی <small>علیه السلام</small>، برای الگو گرفتن از زندگی و اخلاق و رفتار ایشان همواره تلاش می‌کند. - در مورد پیروی مردم از امام خمینی <small>علیه السلام</small> توضیح می‌دهد. - پیام قرآنی را می‌خواند و ضمن بیان مفهوم درباره آن با مثال توضیح می‌دهد. 	<ul style="list-style-type: none"> - معرفی امام خمینی <small>علیه السلام</small> به عنوان رهبر انقلاب اسلامی و یکی از پیروان واقعی ائمه اطهار <small>علیهم السلام</small> 	۱۴	<ul style="list-style-type: none"> - آشنایی با امام خمینی <small>علیه السلام</small>، به عنوان رهبر انقلاب اسلامی و یکی از پیروان واقعی ائمه اطهار <small>علیهم السلام</small> 	<p>شخصیت‌های دینی، قرآن کریم</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - ضمن معرفی امام خمینی <small>علیه السلام</small> به عنوان رهبر انقلاب اسلامی، چند نمونه از زندگی و رفتار امام خمینی <small>علیه السلام</small> را در پیروی از ائمه اطهار <small>علیهم السلام</small> بیان می‌کند. - ضمن ابراز علاقه و احترام نسبت به امام خمینی <small>علیه السلام</small>، برای الگو گرفتن از زندگی و اخلاق و رفتار ایشان غالباً تلاش می‌کند. - پیروی مردم از امام خمینی <small>علیه السلام</small> را بیان می‌کند. - پیام قرآنی را می‌خواند و مفهوم آن را توضیح می‌دهد. 	<ul style="list-style-type: none"> - بیان پیروی مردم از امام خمینی <small>علیه السلام</small> 			
قابل قبول	<ul style="list-style-type: none"> - ضمن معرفی امام خمینی <small>علیه السلام</small> به عنوان رهبر انقلاب اسلامی، نمونه‌ای از زندگی و رفتار امام خمینی <small>علیه السلام</small> را در پیروی از ائمه اطهار <small>علیهم السلام</small> بیان می‌کند. - ضمن ابراز علاقه و احترام نسبت به امام خمینی <small>علیه السلام</small>، برای الگو گرفتن از زندگی و اخلاق و رفتار ایشان گاهی اوقات تلاش می‌کند. - به پیروی مردم از امام خمینی <small>علیه السلام</small> اشاره می‌کند. - پیام قرآنی را می‌خواند و مفهوم آن را بیان می‌کند. 	<ul style="list-style-type: none"> - ابراز علاقه و احترام نسبت به امام خمینی <small>علیه السلام</small> و اعمال و رفتار ایشان - تلاش برای الگو گرفتن از زندگی و اخلاق و رفتار امام خمینی <small>علیه السلام</small> 	۱۵	<ul style="list-style-type: none"> - آشنایی با پیروی مردم از امام خمینی <small>علیه السلام</small> - احساس علاقه و احترام نسبت به امام خمینی <small>علیه السلام</small> و اعمال و رفتار ایشان - تلاش برای الگو گرفتن از زندگی و اخلاق و رفتار امام خمینی <small>علیه السلام</small> 	<p>شخصیت‌های دینی، قرآن کریم</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - با کمک آموزگار ضمن معرفی امام خمینی <small>علیه السلام</small> به عنوان رهبر انقلاب اسلامی، نمونه‌ای از زندگی و رفتار امام خمینی <small>علیه السلام</small> را در پیروی از ائمه اطهار <small>علیهم السلام</small> بیان می‌کند. - با راهنمایی معلم ضمن ابراز علاقه و احترام نسبت به امام خمینی <small>علیه السلام</small>، برای الگو گرفتن از زندگی و اخلاق و رفتار ایشان گاهی اوقات تلاش می‌کند. - با راهنمایی معلم به پیروی مردم از امام خمینی <small>علیه السلام</small> اشاره می‌کند. - به کمک آموزگار پیام قرآنی را می‌خواند و مفهوم آن را بیان می‌کند. 	<ul style="list-style-type: none"> - درک مفهوم پیام قرآنی 			

۱ این درس به معرفی امام خمینی علیه السلام به عنوان رهبر انقلاب اسلامی و یکی از پیروان واقعی ائمه اطهار علیهم السلام و آشنا ساختن دانش‌آموزان با نمونه‌هایی از زندگی و رفتار ایشان اختصاص یافته است؛ درس دیگری با عنوان «بهمن همیشه بهار» هم به آشنایی دانش‌آموزان با مراسم مربوط به بزرگداشت پیروزی انقلاب اسلامی پرداخته است. «بهمن همیشه بهار» به مراسم اسلامی و این درس در حوزه شخصیت‌های دینی مطرح می‌شود.

۲ معلمان گرامی برای برقراری ارتباط عاطفی بین امام و دانش‌آموزان می‌توانند به نامه‌هایی که در این زمینه نوشته شده اشاره کنند. در اینجا به دو نمونه استناد می‌کنیم.

بسم الله الرحمن الرحيم

حضور محترم پدر عزیز و مهربانان حضرت امام خمینی علیه السلام - امیدواریم که سلام گرم ما را بپذیرید و وجودتان از هرگونه بیماری و ناراحتی دور باشد. ما می‌خواستیم همان طور که در کتاب تعلیمات دینی و اخلاق کلاس پنجم بود، نامه‌ای به شما بنویسیم و مانند امام محمد تقی علیه السلام که فرماندار سیستان را نصیحت کرده بود، شما را نصیحت کنیم. اما متوجه شدیم که این کار، اشتباه بزرگی است و گناه دارد؛ چون شما خود شخصی بزرگ و با تقوا و پرهیزکارید و در برابر قدرت‌های شرق و غرب ایستادگی نموده‌اید و با قدرت‌های شیطانی در حال مبارزه هستید، در حالی که ما کودکانی هستیم که شاید حتی دست چپ و راستمان را از یکدیگر تشخیص ندهیم، پس چگونه خود را راضی کنیم که شما را نصیحت نماییم. از این نظر فقط تصمیم گرفتیم که نامه‌ای برای شما بنویسیم و ضمن عرض سلامی گرم و با محبت، از خداوند بزرگ بخواهیم و دعا کنیم که شما را در پناه خود در کلیه کارها موفق و پیروز نگه دارد، و هر چه زودتر سربازان اسلام را بر نیروهای صدام و کافران بعثی پیروزی عطا فرماید. آمین یا رب العالمین. خدایا، خدایا، تا انقلاب مهدی خمینی را نگه‌دار.

نماینده کلاس پنجم (الف) - سید ابوالفضل مرزانی - ۶۰ / ۱۱ / ۲۶ - نیشابور.

بسم الله الرحمن الرحيم

فرزندان عزیز خویم - چه خوب بود که نصیحتی را که در نظر داشتید، می‌نوشتید. ما همه محتاج به نصیحت هستیم و نصیحت شما عزیزان، بی‌غرضانه و از روی صفای قلب است. اکنون به عنوان پدر پیری شما عزیزان را نصیحت می‌کنم که در تحصیل علم و فراگرفتن دانش و اخلاق و کردار نیکو کوشا باشید که افراد متعهد و سودمندی برای اسلام بزرگ و میهن عزیزتان باشید. خداوند یار و نگهدارتان باشد.

۲۸ ربیع الثانی ۱۴۰۲ / ۴ اسفند ۱۳۶۰ - روح الله الموسوی الخميني^۱

امام راحل همچنین در پاسخ نامه دانش‌آموزان دبستان سلمان فارسی تهران، پندها و نصایح ارزشمندی را به آنها عرضه داشتند. متن پیام امام خطاب به دانش‌آموزان به این شرح است:

بسم الله الرحمن الرحيم

دبستان سلمان فارسی - ۲۶ اسفند ۱۳۶۰

فرزندان عزیزم، نامه‌های محبت آمیز شما واصل گردید و موجب تقدیر و تشکر شد. امیدوارم خداوند تعالی به شما عزیزان که امروز کودکانی صاف دل و با محبت می‌باشید توفیق در تحصیل و اخلاق کریمه و تهذیب نفس مرحمت فرماید که در آتیه ان شاء الله تعالی خدمتگزارانی برای اسلام و کشور و ملت خود باشید و از شر کجروانی که می‌خواهند شما را به کجروی کشانند محفوظ باشید. هرچه می‌توانید در تحصیل علوم جدی و کوشا و در اخلاق و اعمال و کردار نیک کوشش کنید که برای آتیه میهن‌تان افتخار آفرین باشید و در احترام به پدران و مادران و معلمان که پدران معنوی و فرهنگی شما هستند فروگذار نکنید و از اسلام و جمهوری اسلامی حمایت و پشتیبانی نمایید. خداوند متعال پشت و پناه همگان باشد. پیروز باشید و عید نوروز بر شما مبارک باد. و السلام. روح الله الموسوی الخميني.^۱

۳ منابع خاطراتی که در فعالیت «بررسی کنید» ذکر شده جهت استحضار معلمان عزیز ارائه می‌گردد.

امام همیشه به من می‌گفتند: در ساعت تفریح، درس نخوانید و در ساعت درس خواندن، تفریح نکنید، هر کدام در جای خود. ایشان گفتند: از زمان کودکی یاد ندارم که هیچ وقت ساعت این دورا با هم عوض کرده باشم.^۲ اطرافیان امام خمینی درباره قرآن خواندن ایشان می‌گفتند: امام خمینی هر روز چند مرتبه قرآن می‌خواندند. معمولاً بعد از نماز صبح و قبل و بعد از نمازهای روزانه قرآن می‌خواندند. ایشان در هر فرصتی که بین کارهای روزانه‌اش پیش می‌آمد، نیز قرآن قرائت می‌کردند.^۳

تزدیک به سیصد الی چهارصد خبرنگار اطراف منزل امام جمع شده بودند. تختی گذاشتند و امام روی آن نشستند. تمام دوربین‌ها کار می‌کرد. قرار بود هر چند نفر خبرنگار یک سؤال بکنند. دو سه سؤال از امام شد که صدای اذان ظهر شنیده شد. امام بلند شدند و محل را ترک کردند و فرمودند: وقت نماز ظهر می‌گذرد. تمام حاضران متعجب شدند. کسی از امام خواش کرد چند دقیقه‌ای صبر کنید تا حداقل چهار پنج سؤال دیگر بشود. امام با قاطعیت فرمودند: «به هیچ وجه نمی‌شود» و رفتند.^۴

امام ورزش را دوست داشت؛ ولی رشته ورزشی خاصی را ترجیح نمی‌داد؛ در پرش طول و ارتفاع، خودش در کودکی تمرین می‌کرد. امام تا اواخر عمر خود روزی یک ساعت و نیم پیاده‌روی می‌کرد و حرکت‌های ورزشی را به راحتی انجام می‌داد و مرتب حرکاتی را که پزشکان تجویز کرده بودند، انجام می‌داد.^۵

۱- صحیفه امام، ج ۱۶، ص ۱۱۵

۲- عاطفه اشراقی (نوه امام)، ج ۲، ص ۳۱

۳- کتاب برداشت‌هایی از سیره امام خمینی

۴- سید احمد خمینی؛ فرزند امام

۵- پا به پای آفتاب، ج ۱، ص ۸۱

درس ۱۵

بهمن همیشه بهار

توضیحات درس

دهه فجر، شیرین ترین و ماندگارترین حادثه در تاریخ ایران برای رهایی از وابستگی و رسیدن به استقلال و آزادی است. دهه فجر به عنوان دهه بازایی خاطرات انقلاب اسلامی و یادبود حیات دوباره ملت ایران یکی از حساس ترین مقاطع تاریخی برای نظام و انقلاب محسوب می شود.

از طرفی انقلاب اسلامی و جمهوری اسلامی ایران به عنوان میراث ماندگار و جاودان امام خمینی علیه السلام نیازمند حفظ و نگهداری است و از طرف دیگر دهه فجر باید پویایی لازم را برای زنده نگهداشتن آرمان های انقلاب اسلامی برای نسل حاضر و آینده در پی داشته باشد. درس بهمن همیشه بهار به همین منظور تدوین شده است.

نکته: پیشنهاد می شود با توجه به پیمانه ای بودن آموزش هدیه های آسمان، در صورت امکان این درس در بهمن ماه و دهه فجر، تدریس شود.

اهداف درس

- ۱ آشنایی با مراسم مربوط به بزرگداشت پیروزی انقلاب اسلامی
- ۲ سالگرد انقلاب، یادآور تلاش موفق مردم برای همراهی با یکدیگر و با رهبری آن است
- ۳ ظلم ستیزی مردم ایران؛ همبستگی مردم در پیروزی
- ۴ اطاعت از رهبری
- ۵ بزرگداشت قهرمانان انقلاب اسلامی
- ۶ توانایی تفکر در پیام قرآنی و درک ارتباط آن با موضوع درس

مفاهیم کلیدی

انقلاب اسلامی
ظلم ستیزی
اطاعت از رهبری

همبستگی

پیروزی

قهرمانان انقلاب

پیشنهادهایی برای تدریس

- پیشنهاد می‌شود این درس در ایام ۱۲ تا ۲۲ بهمن تدریس شود که حال و هوای جامعه و برنامه‌های رسانه‌های جمعی نیز می‌تواند به شما در تدریس کمک کند.
- در این ایام از افرادی که در آن روز حضور داشتند و می‌توانند از خاطرات خود برای بچه‌ها صحبت کنند دعوت کنید. حتی می‌توانید از اولیای دانش‌آموزان یا خانواده‌های آنها و یا از اولیای مدرسه دعوت کنید.
- از دانش‌آموزان بخواهید فیلم یا گزارشی از مراسم راه‌پیمایی یا خاطرات خانواده خود تهیه کنند و به کلاس بیاورند. تهیه عکس از تمام جشن‌ها و برگزاری نمایشگاهی از عکس‌های مربوط به ایام ورود امام علیه السلام و پیروزی انقلاب اسلامی ایران می‌تواند شروع مناسبی برای تدریس باشد.
- برای شروع تدریس می‌توانید قسمتی از فیلم ورود امام علیه السلام به میهن اسلامی و سخنرانی ایشان در بهشت‌زهرا را پخش کنید.
- برای شروع تدریس می‌توانید از شعارهای آن دوران و نصب یا پخش صدای آنها در کلاس جهت ایجاد انگیزه و پرسش و پاسخ استفاده کنید.
- برای شروع تدریس می‌توانید از فعالیت همخوانی کنیم آغاز کنید دانش‌آموزان را آماده کنید که شعر را با آهنگ و لحن خاصی آماده و برای گروه‌های دیگر اجرا کنند. به دنبال آن از بچه‌ها بخواهید که تا می‌توانند معنی شعر را بیان کنند. جمع‌بندی معنی شعر و آنچه که برداشت کرده‌اند می‌تواند شروع مناسبی برای تدریس شما باشد.
- می‌توانید از فعالیت تحقیق کنید برای شروع تدریس خود استفاده کنید این کار را می‌توانید یک هفته قبل از تدریس از گروه‌ها بخواهید. در صورت امکان از آنها بخواهید گزارش خود را به صورت تصویری، صوتی و... به هم گروه‌های خود ارائه دهند. شما نیز می‌توانید منابع مورد نیاز را برای تحقیق در اختیار آنها قرار دهید.
- در فعالیت برایم بگو دانش‌آموزان برای پاسخ به سؤال مطرح شده می‌توانند به موضوع رهبری انقلاب، همبستگی مردم، رفتن شاه، آمدن امام، پرچم جمهوری اسلامی ایران و... اشاره کنند.
- در فعالیت تدبیر کنیم انتظار می‌رود معلمان گرامی دانش‌آموزان را برای تدبیر در آیه دعوت نمایند. در

مرحله بعدی حس کنجکاو دانش‌آموزان را تحریک نموده تا دانش‌آموزان با دقت در الفاظ و مفاهیم آیه به ارتباط آیه با موضوع همبستگی و وحدت مردم اشاره کنند.

- در فعالیت بررسی کنید انتظار می‌رود معلمان گرامی دانش‌آموزان را هدایت نمایند تا به شهدا، جانبازان، خانواده شهدا، افرادی که در درس با عنوان قهرمانان انقلاب معرفی شده‌اند و... اشاره کنند.
- در فعالیت تحقیق کنید معلمان گرامی دانش‌آموزان را هدایت نمایند تا به این نتیجه نائل شوند که بزرگداشت دهه فجر، بزرگداشت ارزش‌ها، آرمان‌ها و پاسداشت مجاهدت و ایثار شهیدان راه انقلاب اسلامی و قهرمانانی مانند شهید بهشتی و... است.

- در فعالیت گفت‌وگو کنید معلمان گرامی دانش‌آموزان را هدایت نمایند تا به این نتیجه نائل شوند که انقلاب اسلامی و جمهوری اسلامی ایران به عنوان میراث ماندگار و جاودان امام خمینی علیه السلام نیازمند حفظ و نگهداری است و دهه فجر باید پویایی لازم را برای زنده نگهداشتن آرمان‌های انقلاب اسلامی برای نسل حاضر و آینده در پی داشته باشد.

- در فعالیت ایستگاه خلاقیت نه تنها اهداف درس در حیطه شناختی برای دانش‌آموزان تثبیت و تقویت می‌شود؛ بلکه اهداف درس در حیطه عاطفی (نگرشی) نیز تقویت و تثبیت می‌گردد.

- فعالیت با خانواده با هدف بسط یادگیری و تقویت نگرش دانش‌آموز به مفاهیم دینی برای بروز رفتار دینی از طریق جست‌وجوی مصادیق تازه از مفاهیم با کمک و همفکری اعضای خانواده است.

ارزشیابی

نکته مهم: معلمان گرامی جهت ارزشیابی این درس به توضیحات ارائه شده ذیل عنوان «ارزشیابی» در درس اول، قبل از جدول ارزشیابی، توجه فرمایند.

جدول ارزشیابی

سطوح عملکرد		نشانه‌های تحقق	شماره درس	اهداف کلی	عناوین کارنامه
سطوح عملکرد	خیلی خوب	<ul style="list-style-type: none"> در مورد نقش مردم ستمز ایران و تلاش قهرمانان انقلاب در پیروزی انقلاب اسلامی به طور کامل توضیح می‌دهد. سالگرد انقلاب را به عنوان یادآوری تلاش موفق مردم برای همراهی با یکدیگر و با رهبری آن با بیان مثال‌هایی معرفی می‌کند. ضمن اظهار علاقه در مراسم بزرگداشت پیروزی انقلاب اسلامی شرکت می‌کند. پیام قرآنی را می‌خواند و ضمن بیان مفهوم درباره آن با مثال توضیح می‌دهد. 	۱۵	<ul style="list-style-type: none"> استنباطی با مراسم مربوط به بزرگداشت پیروزی انقلاب اسلامی سالگرد انقلاب، یادآوری تلاش موفق مردم برای همراهی با یکدیگر و با رهبری آن ظلم ستمز مردم ایران بزرگداشت قهرمانان انقلاب اسلامی استنباط به شرکت در مراسم مربوط به بزرگداشت پیروزی انقلاب اسلامی مشارکت در برگزاری مراسم مربوط به بزرگداشت پیروزی انقلاب اسلامی توانایی تفکر در پیام قرآنی و درک ارتباط آن با موضوع درس 	مراسم اسلامی، قرآن کریم
	خوب	<ul style="list-style-type: none"> در مورد نقش مردم ستمز ایران و تلاش قهرمانان انقلاب در پیروزی انقلاب اسلامی توضیح می‌دهد. سالگرد انقلاب را به عنوان یادآوری تلاش موفق مردم برای همراهی با یکدیگر و با رهبری آن با بیان مثال‌هایی معرفی می‌کند. ضمن اظهار علاقه در مراسم بزرگداشت پیروزی انقلاب اسلامی شرکت می‌کند. پیام قرآنی را می‌خواند و مفهوم آن را توضیح می‌دهد. 			
	قابل قبول	<ul style="list-style-type: none"> نقش مردم ستمز ایران و تلاش قهرمانان انقلاب را در پیروزی انقلاب اسلامی بیان می‌کند. سالگرد انقلاب را به عنوان یادآوری تلاش موفق مردم برای همراهی با یکدیگر و با رهبری آن معرفی می‌کند. برای شرکت در مراسم بزرگداشت پیروزی انقلاب اسلامی اظهار علاقه می‌کند. پیام قرآنی را می‌خواند و مفهوم آن را بیان می‌کند. 			
	نیازمند آموزش و تلاش بیشتر	<ul style="list-style-type: none"> با کمک آموزگار نقش مردم ستمز ایران و تلاش قهرمانان انقلاب را در پیروزی انقلاب اسلامی بیان می‌کند. با کمک آموزگار سالگرد انقلاب را به عنوان یادآوری تلاش موفق مردم برای همراهی با یکدیگر و با رهبری آن معرفی می‌کند. با کمک آموزگار برای شرکت در مراسم بزرگداشت پیروزی انقلاب اسلامی اظهار علاقه می‌کند. با کمک آموزگار پیام قرآنی را می‌خواند و مفهوم آن را بیان می‌کند. 			

درس ۱۶

روزنامه‌های دیواری

توضیحات درس

خداوند انسان را در دنیا خلق کرده تا با کمک گرفتن از استعدادهای ذاتی خود مسیری را طی کند و خود را برای قیامتی جاودان آماده سازد. اما جایگاه افراد در قیامت با یکدیگر بسیار متفاوت است چرا که خداوند عادل بوده و هر فردی را بر اساس اعمالی که انجام داده مورد حسابرسی دقیق قرار خواهد داد و او را به پاداش یا کیفر عملی که انجام داده خواهد رساند.

این درس درصدد است از بین نام‌های مختلف و متعدد قیامت تنها یکی از آنها را که به حسابرسی اعمال اختصاص داشته و به «یوم الحساب» نامیده شده معرفی کند؛ و به صورت مختصر ویژگی‌های «یوم الحساب» را بر اساس آیات و روایات بیان نماید.

اهداف درس

- ۱ آشنایی با نام قیامت به عنوان روز حساب
- ۲ آشنایی با احادیث در مورد محاسبه اعمال
- ۳ تمایل به انجام وظایف خود برای داشتن حسابرسی سریع و آسان
- ۴ تلاش برای محاسبه اعمال
- ۵ توانایی تفکر در پیام قرآنی و درک ارتباط آن با موضوع درس

مفاهیم کلیدی

قیامت
روز حساب
حسابرسی
محاسبه

پیشنهادهایی برای تدریس

● با توجه به اینکه این درس در درس‌های پایانی آمده است شما می‌توانید در یکی از ماه‌ها که می‌خواهید کارنامه دانش‌آموزان را بدهید از آنها بخواهید بعد از گرفتن کارنامه آخر سال، در مورد عملکرد خودشان بنویسند.

● نکته مهم : سعی کنید که هر کدام از دانش‌آموزان با شما به طور حضوری درباره عملکردشان صحبت کنند.

● از بین دانش‌آموزان می‌توانید به طوری که دانش‌آموزی مورد توجه خاص قرار نگیرد، بخواهید تا در مورد عملکرد خود صحبت کند و نتیجه موفقیت خود را بگوید. از این موقعیت استفاده کنید و وارد موضوع درس شوید. با پرسش و پاسخ دانش‌آموزان را هدایت کنید تا این کارنامه را با کارنامه اعمال خود در روز قیامت مقایسه کنند و بگویند که آیا می‌شود در روز قیامت جبران کرد؟ تفاوت آن کارنامه با کارنامه‌ای که اینجا تحویل گرفته‌اند چیست؟ قطعاً خواهند گفت اینجا جای جبران هست ولی در آن دنیا امکان جبران وجود ندارد. با پرسش‌هایی از این قبیل وارد بحث درس شوید.

● از فعالیت کامل کنید استفاده کنید و با برگه‌ای که در اختیار دانش‌آموزان قرار می‌دهید از آنها بخواهید تا در آن به خود امتیاز بدهند و خودشان را مورد ارزیابی قرار دهند. سپس موارد دیگری به آن اضافه کنند و تا یک هفته خود را ارزیابی کنند. دانش‌آموزان در این فعالیت با امتیاز دادن به اعمال خود در کارنامه زندگی به طور ضمنی به محاسبه اعمال پرداخته و به نقاط قوت و ضعف خود، پی می‌برند. پس از جمع‌بندی با استفاده از این فعالیت وارد درس شوید. با انجام این فعالیت می‌توانید پاسخی درست به فعالیت (پرسی کنید) بدهید.

● با استفاده از فعالیت ایستگاه فکر حدیث را روی تابلو نوشته و با طرح پرسش‌هایی در رابطه با متن حدیث، آنها را هدایت کنید تا به هدف مورد نظر برسند. در این فعالیت انتظار می‌رود معلمان گرامی، دانش‌آموزان را راهنمایی کنند تا با تأمل در حدیث به این نتیجه برسند که دنیا سرای عمل و اختیار است و انسان می‌تواند با اختیار خود کارهایی را که اراده می‌کند، انجام دهد؛ اما در قیامت دیگر بساط تکلیف و اختیار برچیده می‌شود؛ به همین دلیل بسیاری از انسان‌ها با دیدن حقایق درصدد جبران بر می‌آیند ولی چون آنجا سرای حساب است، امکان جبران وجود ندارد.

● معلمان گرامی، برای پاسخ به سؤال مطرح شده دانش‌آموزان را راهنمایی کنند که حساب به معنای شمردن است و روز قیامت یوم الحساب نامیده شده زیرا خداوند به حساب یکایک اعمال انسان‌ها رسیدگی خواهد کرد. برای آشنایی بیشتر با دلیل نام‌گذاری قیامت به یوم الحساب به مطلبی که در دانستنی‌های معلم ارائه شده است، توجه فرمایید.

● در فعالیت برایم بگو دانش‌آموزان به جمع‌بندی و نتیجه‌گیری درس می‌پردازند.

- در فعالیت گفت‌وگو کنید برای پاسخ به سؤال مطرح شده معلمان عزیز می‌توانند دانش‌آموزان را هدایت کنند تا پیرامون شباهت‌های درس و یوم الحساب گفت‌وگو کنند و به مواردی از قبیل وجود دو گروه، محاسبه و امتیاز دهی، خوشحالی نیکوکاران و ناراحتی و شرمساری گروه دیگر و... اشاره کنند.
- هدف فعالیت بررسی کنید تثبیت، توسعه و تعمیم مفاهیم بر اساس مرور اطلاعات است. دانش‌آموزان با توجه به فعالیت قبل و این فعالیت با معنی محاسبه نفس آشنا می‌شوند و با الگوگیری از جدول ارائه شده به محاسبه بقیه اعمال تمایل پیدا می‌کنند و به این نتیجه می‌رسند که اگر قبل از محاسبه قیامت، انسان خودش را محاسبه کند، چون در دنیا فرصت اصلاح وجود دارد می‌تواند با جبران خطاها، حسابرسی آسانی در قیامت داشته باشد. برای آشنایی بیشتر با ضرورت محاسبه و انواع و آثار آن به مطلبی که در دانستنی‌های معلم ارائه شده است، توجه فرمایید.
- در فعالیت دعا کنیم مطالب آموزش داده شده از طریق راز و نیاز یا بیان درخواست و احساسات در دانش‌آموزان تثبیت و تعمیق می‌شود.

ارزشیابی

نکته مهم: معلمان گرامی جهت ارزشیابی این درس به توضیحات ارائه شده ذیل عنوان «ارزشیابی» در درس اول، قبل از جدول ارزشیابی، توجه فرمایید.

جدول ارزشیابی

سطوح عملکرد		نشانه‌های تحقق	شماره درس	اهداف کلی	عناوین کارنامه
<p>نیازمند آموزش و تلاش و بیشتر</p> <p>– با کمک آموزگار دلیل نام‌گذاری قیامت به روز حساب را بیان می‌کند.</p> <p>– بارهنگامی معلم حدیثی در مورد محاسبه اعمال بیان می‌کند.</p> <p>– با یاری معلم ضمن تمایل به انجام وظایف، برای محاسبه اعمال گاهی اوقات تلاش می‌کند.</p> <p>– به کمک آموزگار پیام قرآنی را می‌خواند و مفهوم آن را بیان می‌کند.</p>	<p>خیلی خوب</p> <p>– دلیل نام‌گذاری قیامت به روز حساب را به طور کامل توضیح می‌دهد.</p> <p>– احادیثی در مورد محاسبه اعمال بیان کرده و در مورد آنها توضیح می‌دهد.</p> <p>– ضمن تمایل به انجام وظایف، برای محاسبه اعمال هواره تلاش می‌کند.</p> <p>– پیام قرآنی را می‌خواند و ضمن بیان مفهوم درباره آن با مثال توضیح می‌دهد.</p>	<p>– معرفی قیامت به عنوان روز حساب</p> <p>– تمایل به انجام وظایف</p> <p>– بیان احادیث در مورد محاسبه اعمال</p> <p>– تلاش برای انجام وظایف</p> <p>– تلاش برای محاسبه اعمال</p> <p>– درک مفهوم پیام قرآنی</p>	۱۶	<p>– آشنایی با نام قیامت به عنوان روز حساب</p> <p>– آشنایی با احادیث در مورد محاسبه اعمال</p> <p>– تمایل به انجام وظایف خود برای داشتن حساسیتری سریع و آسان</p> <p>– تلاش برای محاسبه اعمال</p> <p>– توانایی تفکر در پیام قرآنی و درک ارتباط آن با موضوع درس</p>	جهان آخرت، قرآن مجید
	<p>خوب</p> <p>– دلیل نام‌گذاری قیامت به روز حساب را توضیح می‌دهد.</p> <p>– حدیثی در مورد محاسبه اعمال بیان کرده و در مورد آن توضیح می‌دهد.</p> <p>– ضمن تمایل به انجام وظایف، برای محاسبه اعمال غالباً تلاش می‌کند.</p> <p>– پیام قرآنی را می‌خواند و مفهوم آن را بیان می‌کند.</p>	<p>– معرفی قیامت به عنوان روز حساب</p> <p>– تمایل به انجام وظایف</p> <p>– بیان احادیث در مورد محاسبه اعمال</p> <p>– تلاش برای انجام وظایف</p> <p>– تلاش برای محاسبه اعمال</p> <p>– درک مفهوم پیام قرآنی</p>	۱۶	<p>– آشنایی با نام قیامت به عنوان روز حساب</p> <p>– آشنایی با احادیث در مورد محاسبه اعمال</p> <p>– تمایل به انجام وظایف خود برای داشتن حساسیتری سریع و آسان</p> <p>– تلاش برای محاسبه اعمال</p> <p>– توانایی تفکر در پیام قرآنی و درک ارتباط آن با موضوع درس</p>	جهان آخرت، قرآن مجید
	<p>قابل قبول</p> <p>– دلیل نام‌گذاری قیامت به روز حساب را بیان می‌کند.</p> <p>– حدیثی در مورد محاسبه اعمال بیان می‌کند.</p> <p>– ضمن تمایل به انجام وظایف، برای محاسبه اعمال گاهی اوقات تلاش می‌کند.</p> <p>– پیام قرآنی را می‌خواند و مفهوم آن را بیان می‌کند.</p>	<p>– معرفی قیامت به عنوان روز حساب</p> <p>– تمایل به انجام وظایف</p> <p>– بیان احادیث در مورد محاسبه اعمال</p> <p>– تلاش برای انجام وظایف</p> <p>– تلاش برای محاسبه اعمال</p> <p>– درک مفهوم پیام قرآنی</p>	۱۶	<p>– آشنایی با نام قیامت به عنوان روز حساب</p> <p>– آشنایی با احادیث در مورد محاسبه اعمال</p> <p>– تمایل به انجام وظایف خود برای داشتن حساسیتری سریع و آسان</p> <p>– تلاش برای محاسبه اعمال</p> <p>– توانایی تفکر در پیام قرآنی و درک ارتباط آن با موضوع درس</p>	جهان آخرت، قرآن مجید
	<p>نیازمند آموزش و تلاش و بیشتر</p> <p>– با کمک آموزگار دلیل نام‌گذاری قیامت به روز حساب را بیان می‌کند.</p> <p>– بارهنگامی معلم حدیثی در مورد محاسبه اعمال بیان می‌کند.</p> <p>– با یاری معلم ضمن تمایل به انجام وظایف، برای محاسبه اعمال گاهی اوقات تلاش می‌کند.</p> <p>– به کمک آموزگار پیام قرآنی را می‌خواند و مفهوم آن را بیان می‌کند.</p>	<p>– معرفی قیامت به عنوان روز حساب</p> <p>– تمایل به انجام وظایف</p> <p>– بیان احادیث در مورد محاسبه اعمال</p> <p>– تلاش برای انجام وظایف</p> <p>– تلاش برای محاسبه اعمال</p> <p>– درک مفهوم پیام قرآنی</p>	۱۶	<p>– آشنایی با نام قیامت به عنوان روز حساب</p> <p>– آشنایی با احادیث در مورد محاسبه اعمال</p> <p>– تمایل به انجام وظایف خود برای داشتن حساسیتری سریع و آسان</p> <p>– تلاش برای محاسبه اعمال</p> <p>– توانایی تفکر در پیام قرآنی و درک ارتباط آن با موضوع درس</p>	جهان آخرت، قرآن مجید
	<p>خیلی خوب</p> <p>– دلیل نام‌گذاری قیامت به روز حساب را به طور کامل توضیح می‌دهد.</p> <p>– احادیثی در مورد محاسبه اعمال بیان کرده و در مورد آنها توضیح می‌دهد.</p> <p>– ضمن تمایل به انجام وظایف، برای محاسبه اعمال هواره تلاش می‌کند.</p> <p>– پیام قرآنی را می‌خواند و ضمن بیان مفهوم درباره آن با مثال توضیح می‌دهد.</p>	<p>– معرفی قیامت به عنوان روز حساب</p> <p>– تمایل به انجام وظایف</p> <p>– بیان احادیث در مورد محاسبه اعمال</p> <p>– تلاش برای انجام وظایف</p> <p>– تلاش برای محاسبه اعمال</p> <p>– درک مفهوم پیام قرآنی</p>	۱۶	<p>– آشنایی با نام قیامت به عنوان روز حساب</p> <p>– آشنایی با احادیث در مورد محاسبه اعمال</p> <p>– تمایل به انجام وظایف خود برای داشتن حساسیتری سریع و آسان</p> <p>– تلاش برای محاسبه اعمال</p> <p>– توانایی تفکر در پیام قرآنی و درک ارتباط آن با موضوع درس</p>	جهان آخرت، قرآن مجید

۱ یکی از ویژگی‌های منحصر به فرد انسان، متفکر بودن اوست. برخلاف حیوانات که تمام هم و غم آنها خور و خواب و خشم و شهوت است، انسان موجودی است که می‌تواند دایره تفکرات خود را از عالم ماده فراتر ببرد و به اموری بیندیشد که بر اساس مبانی مادی به هیچ عنوان قابل درک نیست. مهم‌ترین سؤالاتی که به صورت آگاهانه و یا حتی ناخودآگاه در ذهن هر انسانی به وجود می‌آید این است که از کجا آمده؟ برای چه آمده؟ و به کجا خواهد رفت؟ آیا زندگی او نیز شبیه حیوانات بوده و کمال او در خوب خوردن و خوب خوابیدن و... است یا هدف او مطلبی فراتر از آن است؟ اگر فردی زندگی خود را محدود به همین حیات مادی دنیایی بداند روشی را برای زندگی برمی‌گزیند و اگر قائل شود که بعد از این جهان نیز حساب و کتابی در میان است و هر کس نتیجه اعمال خود را به عدالت مشاهده خواهد کرد روش دیگری را برای زندگی برمی‌گزیند.

خداوند در دنیا امکانات و قوا و استعدادهایی در اختیار انسان قرار داده است که با به کارگیری آنها می‌تواند سرنوشت خود را رقم بزند. دنیا سرای اختیار و عمل است لذا هر کس می‌تواند قوای خود را به کار گرفته و تا اوج قله بندگی حضرت حق بالا رود و یا می‌تواند از همان قوای الهی سوءاستفاده کند و در اسفل سافلین و در دره عمیق بندگی شیطان سقوط نماید. آنچه مسلم است این است که باید در قیامت در محضر دادگاه خداوندی حاضر شده و حساب اعمال خود را یک به یک رسیدگی نماید. در بیان ضرورت آشنایی با «یوم الحساب» همین بس که تمام گناهانی که بندگان مرتکب می‌شوند بر اساس فراموشی همین مرحله قیامت است که خداوند فرمود: «إِنَّ الَّذِينَ يَصِلُونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ بِهِ مَا نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ». «کسانی که از راه خدا گمراه شوند، عذاب شدیدی به خاطر فراموش کردن روز حساب دارند!»^۱ در درس «روزنامه‌های دیواری» تلاش شده تا حسابرسی اعمال با یک مصداق ملموس ارائه شود.

۲ محاسبه یعنی انسان در پایان روز، رفتار یک‌روزه خود را بررسی کند و ببیند به وظایف الهی و واجباتی که برعهده او بوده است عمل کرده یا نه. اگر پس از بررسی بی‌برد که به وظایف الهی عمل کرده است و رفتار روزانه او بر طبق موازین شرع بوده، خداوند را سپاس گوید که توفیق انجام وظایف را به او عنایت کرد؛ چون انجام وظایف به توفیق الهی است و به پاس آن توفیق باید شکر به جا آورد. همچنین سعی کند در دیگر روزها، همان مسیر سالم و صحیح را ادامه دهد.

۳ در مورد آثار و فایده محاسبه نفس در احادیثی از امیرمؤمنان علی (علیه السلام) چنین آمده است: «من حاسب نفسه وقف علی عیوبه و احاط بذنوبه، و استقال الذنوب و اصلح العیوب؛ کسی که محاسبه نفس خویش کند، بر عیوب خویش واقف می‌شود، و از گناهانش با خبر می‌گردد (و به دنبال آن) از گناه توبه می‌کند، و عیوب را اصلاح می‌نماید.^۲ و نیز می‌فرماید: «من حاسب نفسه سعد؛ کسی که به محاسبه خویش پرداختد، سعادتمند می‌شود.^۳ و باز فرمودند: «ثمره المحاسبة صلاح النفس؛ میوه درخت محاسبه اصلاح نفس است.^۴

۱- سوره ص، آیه ۲۶ ۲- غرر الحکم

۳- مستدرک، جلد ۱۲، صفحه ۱۵۴ ۴- غرر الحکم

اینها و آنها

توضیحات درس

«فصل» به معنای پریدن و جدا کردن است جدا کردن دو چیز از همدیگر به طوری که میان آن دو فاصله باشد. یَوْمُ الْفَصْلِ یکی از اسامی روز قیامت است، زیرا صفوف مؤمنان صالح از مجرمان بدکار جدا می شود. در درس اینها و آنها تلاش بر آن است که دانش آموزان ضمن آشنایی با این نام قیامت، با دلیل جدایی این دو گروه و ویژگی ها و نتایج عملکرد آنها آشنا شوند.

اهداف درس

- ۱ آشنایی با نام قیامت به عنوان روز جدایی
- ۲ آشنایی با ویژگی های بهشتیان و جهنمیان
- ۳ تمایل به انجام وظایف خود برای قرار گرفتن در گروه خوبان
- ۴ تلاش برای بهتر عمل کردن
- ۵ توانایی تفکر در پیام قرآنی و درک ارتباط آن با موضوع درس

مفاهیم کلیدی

قیامت
فصل
روز جدایی
بهشتیان
جهنمیان

پیشنهادهایی برای تدریس

- می‌توانید عنوان درس را روی تابلو نوشته و با استفاده از بارش فکری از دانش‌آموزان بخواهید تا در رابطه با این دو کلمه صحبت کنند و با پرسش‌های مناسب آنها را به هدف درس نزدیک کنید.
- می‌توانید نمایشنامه‌ای از متن درس تهیه کنید تا دانش‌آموزان آن را اجرا کنند یا از دو دانش‌آموز بخواهید که هر کدام یک قسمت را اجرا کنند و هم‌زمان با خواندن آنها تصاویر و صداها متناسب مثل صدای جویبار، انواع پرندگان و... را پخش کنید تا با تجسم صحنه‌ها، جذابیت درس بیشتر شود.
- می‌توانید از دانش‌آموزان بخواهید سر خود را روی میز بگذارند و چشم خود را ببندند و بگویند با شنیدن صداهایی که پخش می‌کنید چه تصویری در ذهنشان می‌گردد و با استفاده از تصاویر ذهنی آنها وارد موضوع درس شوید.

• برای شروع می‌توانید دو تصویر فعالیت (تدبیر کنیم) را در برابر دانش‌آموزان قرار دهید و از آنها بخواهید تفسیر خود را بگویند. سپس با جمع‌بندی مطالب و پرسیدن پرسش‌هایی از قبیل اینکه این دو تصویر چه ارتباطی با درس روزنامه‌های دیواری دارند؟ آیا می‌توانید بهشت و جهنم را به تصویر بکشید؟ فکر می‌کنید بهشت چه جور جایی است؟ به سمت هدف درس حرکت کنید. در این فعالیت انتظار می‌رود معلمان گرمی دانش‌آموزان را برای تدبیر در آیه دعوت نمایند. در مرحله بعدی حس کنجکاوی دانش‌آموزان را تحریک نموده تا دانش‌آموزان با دقت در الفاظ و مفاهیم آیه و تصویر به ارتباط آیه با موضوع جدایی خوبان و بدان در قیامت اشاره کنند.

• برای شروع می‌توانید از نیایش استفاده کنید و با توجه به دعاها دانش‌آموزان برای روز قیامت وارد درس جدید شوید.

• دانش‌آموزان در فعالیت بگرد و پیدا کن ضمن آشنایی با نعمت‌ها و رنج‌های دو گروه خوب و بد به تفاوت‌های آنها پی می‌برند.

• در فعالیت ایستگاه فکر انتظار می‌رود معلمان گرمی، دانش‌آموزان را به این مطلب راهنمایی کنند که در این دنیا خوبان و بدان به دلیل ستار العیوب بودن خدا از هم جدا نیستند؛ ولی در قیامت خوبان و بدان از هم جدا می‌شوند. برای آشنایی بیشتر با دلیل نام‌گذاری قیامت به یوم الفصل به مطلبی که در دانستنی‌های معلم ارائه شده است، توجه فرمایید.

• در فعالیت بررسی کنید انتظار می‌رود معلمان گرمی، دانش‌آموزان را به مراجعه به آیات زیر راهنمایی کنند تا به چهار عامل جهنمی شدن جهنمیان اشاره کنند.

كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِيْنَةٌ ۖ اِلَّا اَصْحَابَ الْيَمِيْنِ ﴿۳۹﴾ فِي جَنَّاتٍ يَتَسَاءَلُوْنَ ﴿۴۰﴾

عَنِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٤١﴾ مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرٍ ﴿٤٢﴾ قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمَصْلِينَ ﴿٤٣﴾ وَلَمْ نَكُ نُطْعِمِ
الْمَسْكِينِ ﴿٤٤﴾ وَكُنَّا نَحْوُضُ مَعَ الْخَائِضِينَ ﴿٤٥﴾ وَكُنَّا نُكَذِّبُ بَيِّوَمِ الدِّينِ ﴿٤٦﴾ حَتَّىٰ أَتَانَا
الْيَقِينُ ﴿٤٧﴾

طبق این آیات نیکوکاران به بدکاران می گویند : شما چرا اهل دوزخ شدید؟ آنها به چهار گناه بزرگ خویش در این رابطه اعتراف می کنند.

۱ نخست اینکه می گویند : ما از نمازگزاران نبودیم.

۲ ما اطعام مسکین نمی کردیم.

۳ ما پیوسته با اهل باطل همنشین و هم صدا می شدیم.

۴ و اینکه ما همواره روز جزا را انکار می کردیم.

برای آشنایی بیشتر با تفسیر این آیات به مطلبی که در دانستنی های معلم ارائه شده است، توجه فرمایید.

● در فعالیت کامل کنید دانش آموزان با بیان ویژگی های دو گروه به طور ضمنی به اعمال و ویژگی های خود نیز دقت نموده و به نقاط قوت و ضعف خود، پی می برند. هدف این فعالیت تکمیل و تثبیت مطالب آموزش داده شده بر اساس دریافت رابطه بین مفاهیم است.

● در فعالیت گفت و گو کنید معلمان عزیز می توانند دانش آموزان را به این مطلب راهنمایی کنند که هرکس در قیامت مهمان عمل خویش است و در حقیقت ما با اعمال خودمان بهشت یا جهنم خود را می سازیم.

ارزشیابی

نکته مهم : معلمان گرامی جهت ارزشیابی این درس به توضیحات ارائه شده ذیل عنوان «ارزشیابی» در درس اول، قبل از جدول ارزشیابی، توجه فرمایید.

جدول ارزشیابی

عنوان کارنامه	اهداف کلی	شماره درس	نشانه های تحقق	سطوح عملکرد	
عنوان کارنامه	اهداف کلی	شماره درس	نشانه های تحقق	خیلی خوب	<ul style="list-style-type: none">- دلیل نام گذاری قیامت به روز جدایی را به طور کامل توضیح می دهد.- ویژگی های بهشتیان و جهنمیان را بیان کرده و درمورد آنها به طور کامل توضیح می دهد.- ضمن تمایل به انجام وظایف، برای بهتر عمل کردن همواره تلاش می کند.- پیام قرآنی را می خواند و ضمن بیان مفهوم دربار آن با مثال توضیح می دهد.
				خوب	<ul style="list-style-type: none">- دلیل نام گذاری قیامت به روز جدایی را توضیح می دهد.- ویژگی بهشتیان و جهنمیان را بیان کرده و درمورد آن توضیح می دهد.- ضمن تمایل به انجام وظایف، برای بهتر عمل کردن غالباً تلاش می کند.- پیام قرآنی را می خواند و مفهوم آن را توضیح می دهد.
				قابل قبول	<ul style="list-style-type: none">- دلیل نام گذاری قیامت به روز جدایی را بیان می کند.- ویژگی بهشتیان و جهنمیان را بیان می کند.- ضمن تمایل به انجام وظایف، برای بهتر عمل کردن گاهی اوقات تلاش می کند.- پیام قرآنی را می خواند و مفهوم آن را بیان می کند.
				نیازمند آموزش و تلاش بیشتر	<ul style="list-style-type: none">- با کمک آموزگار دلیل نام گذاری قیامت به روز جدایی را بیان می کند.- با راهنمایی معلم ویژگی بهشتیان و جهنمیان را بیان می کند.- با یاری معلم ضمن تمایل به انجام وظایف، برای بهتر عمل کردن گاهی اوقات تلاش می کند.- به کمک آموزگار پیام قرآنی را می خواند و مفهوم آن را بیان می کند.

۱ اصل لغت «فصل» به معنی جدا کردن است. یکی از نام های روز قیامت «یوم الفصل» به معنی روز جدایی است. این نام شش بار در قرآن مجید تکرار شده (صافات، ۲۱- دخان، ۴۰- مرسلات، ۱۳ و ۱۴ و ۳۸- نبأ، ۱۷) این تعبیر بیانگر جدایی ها در آن روز عظیم است : جدایی حق از باطل، جدایی صفوف مؤمنان و صالحان از کافران و مجرمان، جدایی برادر از برادر، و پدر و مادر از فرزند. و جدایی سرنوشت خوبان و بدان.

۲ از آیات سوره مدثر به خوبی استفاده می شود که رابطه میان بهشتیان و دوزخیان به کلی قطع نمی گردد، بهشتیان می توانند از عالم خود وضع دوزخیان را مشاهده و با آنها گفت و گو کنند. مجرمان در پاسخ سؤال بهشتیان که شما چرا اهل دوزخ شدید؟ به چهار گناه بزرگ خویش در این مورد اعتراف می کنند : نخست اینکه می گویند : ما از نمازگزاران نبودیم. اگر نماز می خواندیم نماز ما را به یاد خدا می انداخت، و ما را از فحشا و منکر نهی می کرد، و ما را به صراط مستقیم الهی دعوت می نمود.

دوم اینکه ما اطعام مسکین نمی کردیم. اطعام مسکین گرچه به معنی غذا دادن به بینوایان است، ولی ظاهراً منظور از آن، هر گونه کمک به نیازمندی های ضروری نیازمندان اعم از خوراک و پوشاک و مسکن و غیر اینها است.

سوم اینکه ما پیوسته با اهل باطل همنشین و هم صدا می شدیم. هر صدایی از هر گوشه ای بر ضد حق بلند می شد، و هر مجلسی برای ترویج باطل تشکیل می گردید و ما با خبر می شدیم، با آنها همراهی می کردیم و همرنگ جماعت می شدیم، سخنان آنها را تصدیق می کردیم، و بر تکذیب و انکار آنها صحنه می گذاردیم، و از استهزا و سخریه آنها نسبت به حق لذت می بردیم.

چهارم اینکه ما همواره روز جزا را انکار می کردیم تا زمانی که مرگ ما فرا رسید. روشن است انکار معاد و روز حساب و جزا، تمام ارزش های الهی و اخلاقی را متزلزل می سازد، و انسان را برای ارتکاب گناه ترغیب می کند، و موانع را از این راه بر می دارد، مخصوصاً اگر این مسئله به صورت یک امر مداوم تا پایان عمر درآید.

